

عملکرد شورای حل اختلاف در کاهش جرم

(به انضمام قانون شورای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی)

مؤلف:

سیمین احمدی

مهناز احمدی

سرشناسه: احمدی، سیمین، ۱۳۶۶ -

عنوان و نام پدیدآور: عملکرد شورای حل اختلاف در کاهش جرم به انضمام قانون شورای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی / مولف سیمین احمدی، مهناز احمدی.

مشخصات نشر: تهران - فرهوش - ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۸۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۹۲-۷۲-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

شناسه اثروده: احمدی، مهناز، ۱۳۶۸ -

رده‌بندی سنگره: ۱۳۹۶ الف ۳۴ / ۱۸۲۹ / KMH

رده‌بندی دیویی: ۴۷ / ۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۰۰۰۴۸

عملکرد شورای حل اختلاف در کاهش جرم

به انضمام قانون شورای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی

سیمین احمدی - مهناز احمدی

ناظر فنی: انسیه ترکمن

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: علی عشقی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۶

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خیابان کارگر شمالی بالاتر از نصرت - پلاک ۱۱۴۶

تلفن: ۶۶۵۶۹۸۹۱ و ۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۷۸۴۵۵۸

وب سایت: www.hamyari.in

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۸
فصل اول: کلیات: مفاهیم و مبانی.....	۱۰
مبحث اول: مفهوم، ارکان و مبانی پیشگیری از جرم.....	۱۱
گفتار اول: مفهوم و ارکان جرم.....	۱۱
بند اول: تعریف جرم.....	۱۱
بند دوم: ارکان جرم.....	۱۳
گفتار دوم: پیشگیری از جرم.....	۱۴
بند اول: کاهش جرم.....	۱۵
بند دوم: جرم شناسی پیشگیری.....	۱۵
مبحث دوم: شورای حل اختلاف.....	۱۸
گفتار اول: سیر تاریخی شورای حل اختلاف.....	۲۰
گفتار دوم: نهادهای مشابه شورای حل اختلاف.....	۲۲
بند اول: قاضی تحکیم.....	۲۲
بند دوم: شباهت شورای حل اختلاف با قاضی تحکیم.....	۲۲
فصل دوم: کاهش جرم بر مبنای شیوه‌های حل اختلاف در شورای حل اختلاف: در معیت دادسرا.....	۲۵
مبحث اول: تبیین عملکرد نهاد شبه قضایی شورای حل اختلاف در کاهش جرم در امور کیفری.....	۲۶
گفتار اول: برقراری صلح و سازش در جهت کاهش جرایم.....	۲۶
گفتار دوم: رسیدگی ترافیکی برخلاف رسیدگی در محاکم دادگستری.....	۲۸
گفتار سوم: نحوه عملکرد دآوری شورای حل اختلاف: کاهش جرایم از طریق قضا دایی.....	۲۹
مبحث دوم: کاهش جرم بر مبنای عملکرد شورای حل اختلاف در نحوه رسیدگی.....	۳۱
گفتار اول: کاهش تصدیگری قضایی.....	۳۱
گفتار دوم: توسعه‌ی مشارکت‌های مردمی.....	۳۴
گفتار سوم: کاستن از حجم پرونده‌های ورودی به محاکم دادگستری.....	۳۵
گفتار چهارم: کاستن از وقوع جرم اولیه.....	۳۷
گفتار پنجم: جلوگیری از تکرار جرم بدون وارد شدن به فرآیند رسیدگی.....	۳۸
گفتار ششم: جلوگیری از طرح دعاوی فاقد ماهیت قضایی در محاکم.....	۳۹
گفتار هفتم: کاهش سوء پیشینه کیفری.....	۴۱
گفتار هشتم: کاستن از تشریفات خاص آیین دادرسی مدنی.....	۴۱

گفتار نهم: آگاهی از قوانین در کاهش موثر جرایم	۴۴
گفتار دهم: کاهش جرم از طریق رسیدگی به دعاوی ساده	۴۴
فصل سوم: نقش صلاحیت ترمیمی و قضایی شوراهای حل اختلاف در کاهش جرم	۴۶
مبحث اول: مبانی جرم شناختی شورای حل اختلاف در معیت دادسرا	۴۷
گفتار اول: اصول ناظر بر عدالت ترمیمی و تطبیق آن با قانون شورای حل اختلاف	۴۷
گفتار دوم: مبانی و اصول راهبردی عدالت ترمیمی در شوراهای حل اختلاف	۵۰
گفتار سوم: روشهای اجرای میانجیگری عدالت ترمیمی در نهاد شورای حل اختلاف	۵۴
گفتار چهارم: سازش و حل مسئله به شیوهی نشستهای خانوادگی	۵۷
گفتار پنجم: نقش فعل ارتكایی توسط بزهکار	۵۹
بند اول: صلاحیت قضایی اعضای شورای حل اختلاف در رسیدگی به اختلافات	۶۱
بند دوم: رسیدگی به دعاوی در حیطه صلاحیت قضایی اعضای شورای حل اختلاف	۶۵
بند سوم: صلاحیت قضایی قاضی شورا در رسیدگی به اختلافات	۶۶
بند چهارم: رسیدگی به دعاوی در حیطه صلاحیت قاضی شورای حل اختلاف	۶۷
«ضمائم»	۷۰
منابع و مأخذ	۸۲

پیشگفتار

امروزه یکی از مهم ترین معضلات نظام قضایی همانا دست یافتن به شیوه های کاربردی دادرسی است که بتواند با کاستن از تراکم پرونده ها در محاکم قضایی حق را در سریع ترین زمان ممکن به صاحب حق برساند. از این رو، جمهوری اسلامی ایران با تأسیس نهاد شورای حل اختلاف، با گسترش فرهنگ صلح و سازش و حل و فصل دعاوی از طریق خرد جمعی، گام موثری برداشته است. با این حال، توجه به این که طرح تمام موضوعات در دادگستری جهت رفع اختلاف روند دادرسی را کند می نمود بنابراین در کنار مراجع قضایی مراجع دیگری با عنوان نهادهای شبه قضایی یا مراجع غیرقضایی به وجود آمدند که وظیفه آنها دادرسی و فصل خصومت در میان افراد با توجه به اختیارات قانونی سرپوش شده به ایشان بود. چرا که؛ سال هاست که رسیدگی به اختلافات در مراجع غیرقضایی مردمی به عنوان یک ضرورت مطرح می باشد، قبل از انقلاب اسلامی خانه های انصاف در روستا و متعاقباً شوراهای داوری در شهرها تشکیل شد ولی با مصادف شدن انقلاب اسلامی اجرا نگردید. با این حال، از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۸۱ در ماده ی ۱۸۹ قانون برنامه ی سوم توسعه ی اقتصاد، اجتماع و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نهادی برای میانجی گری و صلح و سازش از طریق مشارکت دادن جامعه ی مدنی در نظام عدالت قضایی با عنوان شورای حل اختلاف تأسیس شد. به لحاظ شکایت فوری و طولانی بودن ماهیت اختلاف تهیه و به تصویب رسید، این آیین نامه به خاطر معایب هایی که با قانون اساسی داشت همواره از سوی حقوقدانان مورد نقد واقع می شد، و نهایتاً هم مجرای شورای اسلامی بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی اقدام به تصویب لایحه شوراهای حل اختلاف کرد و این قانون در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۳۸۷ برای پنج سال به اجرای آزمایشی درآمد و متعاقب آن در فروردین ماه ۱۳۸۸ آیین نامه نامه ی ۵۲ ماده های آن به تصویب ریاست محترم قوه قضاییه رسید.

از این رو، با تشکیل پرونده های کم اهمیت یا فاقد ماهیت قضایی در محاکم و رسیدگی به این اختلافات و دعاوی از طریق مصالحه و سازش؛ نهاد شورای حل اختلاف به عنوان مرجع رسیدگی کننده در معیت دادسرا و دادگاه ها سعی دارد در راستای رسیدگی به این پرونده ها با در نظر داشتن شیوه های صلح و سازش از طریق میانجیگری و صلاحیت های ترمیمی، قضایی

و سازشی در فرآیند کاهش جرایم و پیشگیری از معضلات کنونی به رسیدگی دعاوی مردم توسط خود مردم به شیوه‌ی شورایی و با مشورت، اتفاق و یا رأی اکثریت انجام دهد لذا از آنجایی که پرونده‌هایی که در شوراها مطرح می‌شود جزء سوابق کیفری افراد محسوب نمی‌گردد و رسیدگی به آنها بدون رعایت آیین دادرسی و تشریفات مربوطه است، تمایل و مشارکت مردمی به این نهاد با رغبت بیشتری صورت می‌گیرد چرا که؛ این امر خود می‌تواند باعث جلوگیری شخص بزهکار از تکرار جرم گردد. و در صورت عدم حصول تفاهم، صدور رأی سریع تر صورت گرفته و بدون وارد شدن به فرآیند رسیدگی، نزاع فی مابین زودتر خاتمه گرفته و روند رسیدگی به پرونده‌های قابل طرح در شورا در جهت جلوگیری از فرآیند اطاله دادرسی نیز سریعتر ممتد می‌گردد. از این رو در این کتاب سعی شده به بررسی نقش شورای حل اختلاف در بعد قضایی و تربیتی با توجه به نگاه قانونگذار و فقها در این حیطه پرداخته شود.